

بررسی مؤلفه‌های بازدارنده مشارکت و فعالیت زنان در عرصه محیط زیست کشور از دیدگاه کارشناسان و فعالان^۱

لیلی غلامی^۱، مرضیه قبادی^۲، هومن بهمن‌پور^{۳*}

۱- گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران (کارشناس ارشد)

۲- گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران (استادیار)

۳- گروه محیط زیست، دانشکده فنی و مهندسی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران (استادیار)

*عهده‌دار مکاتبات: h.bahmanpour@srbiau.ac.ir

چکیده

هدف تحقیق، بررسی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های بازدارنده مشارکت و فعالیت زنان در عرصه محیط زیست کشور است. تعداد ۸۴ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، به عنوان نمونه آماری با استفاده از جدول کرجسی و مورگان انتخاب و از طریق پرسشنامه اقدام به جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات گردید ($n=84$). پرسشنامه برای سنجش مؤلفه‌های بازدارنده فعالیت و مشارکت زنان طراحی شد که شامل ۱۲ گویه در قالب طیف لیکرت پنج قسمتی بود. روایی آن توسط اساتید مورد تایید قرار گرفت و پایایی نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، ۰.۸۳ به دست آمد. روش آماری مورد استفاده، تحلیل عاملی بود و برای پردازش داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ استفاده گردید. نتایج حاکی از آن است که مؤلفه‌های بازدارنده مشارکت زیست محیطی زنان به عامل‌های شرایط اقتصادی و مالی موجود در کشور، فرهنگ حاکم بر جامعه، دیدگاه اداری، ضعف قوانین و مقررات حقوقی و مسایل زیرساختی و فنی دسته‌بندی می‌شوند که عامل «فرهنگ حاکم بر جامعه» بیشترین سهم (۱۳.۹۰۲) و عامل «شرایط اقتصادی و مالی موجود در کشور» کمترین سهم (۴.۹۹۲) را در تبیین کل متغیرها دارند. بنابراین؛ «فرهنگ حاکم بر جامعه» با مقدار ویژه ۴.۵۸۷ چالش اول فعالیت و مشارکت زنان در مسایل محیط زیستی کشور می‌باشد.

کلمات کلیدی: مشارکت، زنان، محیط زیست، توسعه پایدار، حقوق محیط زیست

۱. مقدمه

در جهان امروز لازمه ایجاد یک جامعه پویا فراهم آوردن بستر مناسب جهت گردهم‌آیی افراد از اقشار گوناگون جامعه به منظور تبادل نظر در زمینه‌های مختلف اجتماعی می‌باشد. همانگونه که در اصل پنجاه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به خوبی اشاره گردیده است، حفاظت از محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند وظیفه‌ی عمومی تلقی می‌گردد. از این‌رو، فعالیت‌های اقتصادی که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند ممنوع است. بررسی نقش زنان در توسعه پایدار نشان می‌دهد که زنان ایران در گذشته و حال با انجام فعالیت‌های مختلفی چون اداری، صنعتی، کشاورزی، دامداری، صنایع دستی و سایر صنایع روستایی و انجام وظایف خانه‌داری و بچه‌داری، نقش عمده‌ای در اقتصاد خانوار به عهده داشته‌اند. تلاش‌های سازمان ملل متحد، در دو حوزه افزایش حقوق زنان و نگاهداری از محیط زیست، گویای اهمیت بسیار زیاد مشارکت زنان در گستره بین‌المللی است. نقش‌دهی به زنان و سازمان‌های غیردولتی آنان، در نگاهداری از محیط زیست و دستیابی به توسعه پایدار، اهمیتی به سزا دارد و به همین دلیل، اسناد گوناگون بین‌المللی، مشارکت این بازیگران را مورد شناسایی قرار داده است.

۱- این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته حقوق است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود در سال ۱۳۹۶ انجام یافته است.